ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Αθήνα, 8/11/2026

Δημόσια Παρέμβαση Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος

Η Παιδική προστασία σε συνθήκες βαθιάς θεσμικής κρίσης

Η προστασία των παιδιών από την κακοποίηση, την παραμέληση, την ενδοοικογενειακή βία, την εκμετάλλευση και κάθε μορφή έκθεσης σε κίνδυνο αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση της Πολιτείας και αυτονόητη προϋπόθεση για τον σεβασμό των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειάς τους.

Ωστόσο, η πραγματικότητα που διαμορφώνεται σήμερα στο πεδίο της παιδικής προστασίας στη χώρα μας είναι εξαιρετικά ανησυχητική. Η απουσία ενός ολοκληρωμένου, ενιαίου και επαρκώς στελεχωμένου δημόσιου συστήματος, η πολυδιάσπαση των αρμοδιοτήτων, η υποστελέχωση των υπηρεσιών, η ανεπάρκεια εξειδικευμένων δομών και η αδυναμία ουσιαστικής υποστήριξης των οικογενειών έχουν οδηγήσει σε μια κατάσταση βαθιάς θεσμικής και λειτουργικής κρίσης.

Πρόκειται για μια πραγματικότητα που δεν αποτυπώνεται μόνο στους αριθμούς των εισαγγελικών παραγγελιών ή στις δυσλειτουργίες των υπηρεσιών. Αποτυπώνεται πρωτίστως στη ζωή των ίδιων των παιδιών, τα οποία συχνά καλούνται να επιβιώσουν μέσα σε συνθήκες διαρκούς ανασφάλειας, χωρίς τη σταθερότητα, τη φροντίδα και την υποστήριξη που δικαιούνται.

Τα πρόσφατα περιστατικά παιδιών που βρέθηκαν, σύμφωνα με δημοσιεύματα ,σε αστυνομικά κρατητήρια, λόγω έλλειψης κατάλληλων δομών φιλοξενίας, καθώς και η υπόθεση των τεσσάρων παιδιών στις Σέρρες, για τα οποία δέκα δομές δήλωσαν αδυναμία φιλοξενίας, αναδεικνύουν με τον πιο οδυνηρό τρόπο τη βαθιά κρίση του συστήματος παιδικής προστασίας, που αδυνατεί να εξασφαλίσει έγκαιρα και αποτελεσματικά την προστασία των παιδιών, ακόμη και όταν ο κίνδυνος έχει ήδη αναγνωριστεί και έχει κινητοποιηθεί ο θεσμικός μηχανισμός προστασίας. Ιδιαίτερα ανησυχητικό είναι ότι δεν υπήρξαν ούτε υποψήφιοι ανάδοχοι ούτε επαγγελματίες ανάδοχοι, ώστε να αποφευχθεί η ιδρυματική τοποθέτηση των παιδιών. Τα περιστατικά αυτά δεν αποτελούν μεμονωμένες αστοχίες, αλλά αποκαλύπτουν διαχρονικά θεσμικά κενά και αδυναμίες.

Πίσω από κάθε τέτοια υπόθεση βρίσκονται παιδιά που βιώνουν ανασφάλεια, φόβο, αποχωρισμό και επαναλαμβανόμενη ψυχική επιβάρυνση. Η απουσία έγκαιρης παρέμβασης,

σταθερής φροντίδας και κατάλληλων δομών μπορεί να επιτείνει το τραύμα, να διακόπτει την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την υγεία και να υπονομεύει τη συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Ιδιαίτερη μέριμνα απαιτείται για τα παιδιά με αναπηρία, τα παιδιά με σύνθετες ανάγκες ψυχικής υγείας, τα βρέφη, καθώς και για τα ασυνόδευτα προσφυγόπουλα, που αντιμετωπίζουν πρόσθετες συνθήκες ευαλωτότητας και χρειάζονται εξειδικευμένη προστασία, σταθερό πλαίσιο φροντίδας και ουσιαστική υποστήριξη.

Όταν ένα παιδί απομακρύνεται από το οικογενειακό του περιβάλλον χωρίς να υπάρχει εξασφαλισμένος τόπος υποδοχής, κατάλληλος φροντιστής και εξατομικευμένο σχέδιο φροντίδας, η προστατευτική παρέμβαση κινδυνεύει να μετατραπεί σε μια νέα πηγή τραυματισμού. Η παρατεταμένη παραμονή σε νοσοκομεία χωρίς να συντρέχουν θεραπευτικοί λόγοι, η έκθεση σε συνθήκες κράτησης, η μετακίνηση από υπηρεσία σε υπηρεσία και η τοποθέτηση σε ακατάλληλα περιβάλλοντα δεν συνιστούν ουσιαστική παιδική προστασία.
Εξίσου σοβαρή είναι η απουσία συνέχειας στην υποστήριξη των οικογενειών. Η απομάκρυνση ενός παιδιού από το οικογενειακό περιβάλλον, όταν αυτή κρίνεται αναγκαία για την ασφάλειά του, δεν μπορεί να αποτελεί το τέλος της ευθύνης της Πολιτείας. Απαιτείται ταυτόχρονη και συστηματική υποστήριξη της οικογένειας, διερεύνηση των αιτίων που οδήγησαν στην κρίση, θεραπευτική και ψυχοκοινωνική παρέμβαση και διαρκής αξιολόγηση της δυνατότητας ασφαλούς επανένωσης, όταν αυτή εξυπηρετεί το συμφέρον του παιδιού.

Η επανένωση με τη βιολογική οικογένεια, χωρίς την αναγκαία προετοιμασία, υποστήριξη και παρακολούθηση, δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως επιτυχής έκβαση μιας υπόθεσης. Αντίστοιχα, η τοποθέτηση σε μια δομή ή σε μια οικογένεια δεν αρκεί από μόνη της για να διασφαλίσει την προστασία.

Η χώρα εξακολουθεί να στερείται ενός ενιαίου, ολοκληρωμένου και επαρκώς στελεχωμένου δημόσιου συστήματος παιδικής προστασίας και υποστήριξης της οικογένειας. Οι αρμοδιότητες παραμένουν κατακερματισμένες μεταξύ υπουργείων, δικαιοσύνης, περιφερειών, δήμων, νοσοκομείων και σχολείων, με αποτέλεσμα επικαλύψεις, καθυστερήσεις και κρίσιμα κενά στην πρόληψη, στον έγκαιρο εντοπισμό, στην παρέμβαση και στη μακροχρόνια παρακολούθηση των παιδιών και των οικογενειών τους. Η έλλειψη συντονισμού και κοινών διαδικασιών δυσχεραίνει την αποτελεσματική διαχείριση των υποθέσεων και συχνά αφήνει παιδιά και οικογένειες χωρίς την αναγκαία συνέχεια στη φροντίδα.

Οι κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων καλούνται να διαχειριστούν εξαιρετικά σύνθετες υποθέσεις, χωρίς το αναγκαίο προσωπικό, τις εξειδικευμένες δομές και τα κατάλληλα μέσα. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του ΣΚΛΕ σε κοινωνικούς λειτουργούς των δήμων της Κεντρικής Μακεδονίας, το 85% δεν έχει επιστημονική εποπτεία, το 91,7% έχει αντιμετωπίσει απειλές, εκφοβισμό ή παρενόχληση, το 65% δεν διαθέτει γραπτά πρωτόκολλα παιδικής προστασίας και το 61,7% αναφέρει εκκρεμείς εισαγγελικές εντολές. Παράλληλα, το 78,4% περιγράφει τον φόρτο εργασίας ως αυξημένο, πολύ αυξημένο ή μη διαχειρίσιμο.

Οι κοινωνικές/οί λειτουργοί καλούνται να πραγματοποιούν κοινωνικές έρευνες, κατ’ οίκον επισκέψεις, εκτιμήσεις κινδύνου, συνεργασίες με σχολεία, υπηρεσίες υγείας και δικαστικές αρχές, καθώς και μακροχρόνια παρακολούθηση οικογενειών, συχνά χωρίς υπηρεσιακά οχήματα, ασφαλείς συνθήκες μετακίνησης, δεύτερο επαγγελματία όπου απαιτείται, επιστημονική εποπτεία και νομική υποστήριξη. Η έκθεσή τους σε απειλές και επικίνδυνες συνθήκες, σε συνδυασμό με διοικητικές πιέσεις και την απόδοση σε αυτούς ευθυνών για τις συστημικές ελλείψεις, θέτει σε κίνδυνο τόσο τους ίδιους όσο και την ποιότητα της

προστασίας που μπορούν να προσφέρουν στα παιδιά. Η προστασία των επαγγελματιών δεν αποτελεί συντεχνιακό αίτημα, αλλά αναγκαία προϋπόθεση για την ασφαλή και αποτελεσματική άσκηση της παιδικής προστασίας.

Ο ΣΚΛΕ έχει αναδείξει επανειλημμένα την ανάγκη άμεσης θεσμικής παρέμβασης, επισημαίνοντας την υποστελέχωση των δημοτικών κοινωνικών υπηρεσιών, την απουσία κοινωνικών υπηρεσιών στα Πρωτοδικεία, παρά τις προβλέψεις του Ν. 2447/1996, και τα σοβαρά κενά που δημιουργεί η αποσπασματική παρουσία κοινωνικών λειτουργών στα σχολεία. Πρόσφατα δε κατέθεσε Καταγγελία –Αναφορά Κατά Παντός Υπευθύνου στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου για την απουσία συστήματος Προστασίας του παιδιού στην Χώρα.
Η συνήθης πρακτική ως εύκολη λύση εκ μέρους της Πολιτείας της μεταφοράς όλο και περισσότερων ευθυνών στις ήδη επιβαρυμένες δημοτικές υπηρεσίες, χωρίς αντίστοιχη στελέχωση και υποδομές, δεν μπορεί να υποκαταστήσει την οργανωμένη κρατική μέριμνα.

Απαιτείται, χωρίς άλλη καθυστέρηση, η συγκρότηση ενός ενιαίου, δημόσιου και επαρκώς χρηματοδοτούμενου συστήματος προστασίας του παιδιού και στήριξης της οικογένειας, με κεντρικό συντονισμό, σαφείς αρμοδιότητες, κοινά πρωτόκολλα και διεπιστημονική συνεργασία. Ειδικότερα, είναι αναγκαία:

- Η υλοποίηση ολοκληρωμένου σχεδίου αποϊδρυματοποίησης. Η αποϊδρυματοποίηση δεν μπορεί να εξαντλείται στη μείωση του αριθμού των παιδιών που καταγράφονται ως διαμένοντα σε ιδρύματα. Απαιτεί ένα ολοκληρωμένο, χρηματοδοτούμενο και δεσμευτικό σχέδιο με συγκεκριμένους στόχους, χρονοδιάγραμμα και μηχανισμούς παρακολούθησης. Χρειάζεται ουσιαστική ενίσχυση της αναδοχής, συμπεριλαμβανομένης της συγγενικής αναδοχής, με συστηματική αναζήτηση, αξιολόγηση, εκπαίδευση και συνεχή υποστήριξη των αναδόχων οικογενειών. Παράλληλα, απαιτείται η προαγωγή της υιοθεσίας, όπου αυτή κρίνεται κατάλληλη και εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, με διασφάλιση των δικαιωμάτων του και χωρίς διοικητικές καθυστερήσεις. Η οικογενειακού τύπου φροντίδα πρέπει να αποτελεί ουσιαστική προτεραιότητα. Η αποϊδρυματοποίηση αφορά και τα ανάπηρα παιδιά και δεν μπορεί να υποκαθίσταται από τη δημιουργία μικρότερων ιδρυματικών δομών ή άλλων μορφών διαχωρισμένης διαβίωσης. Προϋποθέτει την ανάπτυξη προσβάσιμων υπηρεσιών και σταθερών υποστηρικτικών δικτύων στην κοινότητα, την εξασφάλιση των αναγκαίων μέσων και υπηρεσιών υποστήριξης, την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κοινωνική ζωή και τον σεβασμό της βούλησης και των δικαιωμάτων κάθε παιδιού. Η αναπηρία δεν μπορεί να αποτελεί αιτία ιδρυματικής τοποθέτησης ή αποκλεισμού από την οικογενειακή και κοινοτική ζωή.
- Η δημιουργία αυτοτελών και επαρκώς στελεχωμένων Τμημάτων Παιδικής Προστασίας και Υποστήριξης Οικογένειας σε κάθε δήμο, με εξειδικευμένο προσωπικό και αποκλειστικό αντικείμενο την πρόληψη της παιδικής κακοποίησης και παραμέλησης, την έγκαιρη ανίχνευση παιδιών και οικογενειών σε κίνδυνο, την κοινωνική διερεύνηση, την εκτίμηση αναγκών, την παροχή συμβουλευτικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, την ανάπτυξη εξατομικευμένων σχεδίων παρέμβασης και τη συστηματική παρακολούθηση των οικογενειών. Τα Τμήματα αυτά πρέπει να στελεχώνονται με μόνιμο και επαρκές προσωπικό, από κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους, επαγγελματίες ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων, διοικητικό προσωπικό και εξειδικευμένη νομική υποστήριξη. Απαιτούνται επίσης επαρκής χρηματοδότηση, σαφείς αρμοδιότητες, ενιαία πρωτόκολλα, επιστημονική εποπτεία και κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή.

- Η δημιουργία μόνιμων, διεπιστημονικών Κοινωνικών Υπηρεσιών σε όλα τα σχολεία, με σταθερή παρουσία κοινωνικών λειτουργών και δυνατότητα έγκαιρης αναγνώρισης και αντιμετώπισης δυσκολιών. Η σχολική κοινότητα αποτελεί βασικό πεδίο πρόληψης, έγκαιρης αναγνώρισης και υποστήριξης παιδιών που βιώνουν κακοποίηση, παραμέληση, βία, κοινωνικό αποκλεισμό ή άλλες δυσκολίες. Η αποσπασματική παρουσία επαγγελματιών και η περιοδική κάλυψη πολλών σχολικών μονάδων δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τη σταθερή παρουσία εξειδικευμένων υπηρεσιών.
- Η στελέχωση και λειτουργία κοινωνικών υπηρεσιών στα Πρωτοδικεία, όπως προβλέπεται από τον Ν. 2447/1996, ώστε οι κοινωνικές έρευνες και αξιολογήσεις που αφορούν δικαστικές υποθέσεις να διενεργούνται από τις θεσμικά αρμόδιες και εξειδικευμένες υπηρεσίες.

Η ευθύνη για τη διαμόρφωση, τον συντονισμό και τη λειτουργία αυτού του συστήματος ανήκει διαχρονικά στα συναρμόδια υπουργεία Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Υγείας και Παιδείας, καθώς και στους αρμόδιους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Απαιτείται συγκεκριμένος σχεδιασμός, κατανομή αρμοδιοτήτων, επαρκής χρηματοδότηση και δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης. Η ευθύνη της Πολιτείας δεν μπορεί να μετακυλίεται στις πλάτες των παιδιών και των οικογενειών τους ούτε στους επαγγελματίες της πρώτης γραμμής.

Η παιδική προστασία δεν μπορεί να εξαντλείται στη διαχείριση κρίσεων και στην αναζήτηση μιας διαθέσιμης θέσης φιλοξενίας την τελευταία στιγμή. Απαιτεί πρόληψη, συνέχεια στη φροντίδα, δημόσιες και προσβάσιμες υπηρεσίες, ουσιαστική στήριξη της οικογένειας και έμπρακτη κατοχύρωση των δικαιωμάτων κάθε παιδιού.

Κανένα παιδί δεν πρέπει να μένει απροστάτευτο, κανένα παιδί δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως υπόθεση που μετακινείται από υπηρεσία σε υπηρεσία και κανένα παιδί δεν πρέπει να οδηγείται στην ιδρυματική φροντίδα επειδή η Πολιτεία δεν έχει διασφαλίσει τις αναγκαίες εναλλακτικές λύσεις. Η προστασία των παιδιών είναι αδιαπραγμάτευτο δικαίωμα και διαρκής δημόσια και θεσμική υποχρέωση.